

Barcelona. 1913-1936.

El meu pare es retira i amb ell i Malena anem a viure a Barcelona al carrer de la Unió, número 22. Barri modestíssim a-hont viuen de tota manera i es fa començament de tot. Comença la guerra del 14 i llegeixo a Gaziell, a Heribert Spencer, els dialègus de Plató, a Voltaire, a Dumas, a Zola... Abandonó la pintura i la música que havia cultivat a Teruel. En acabar l'ampliació universitària vaig a Tortosa, a viure un record que era millor que la realitat. En 1914 començo a estudiar medicina i ens en anem a viure a Balmes 130, pral., per estar més aprop de la Facultat. El meu pare no surt mai de casa o va al cine amb mi a veure les Series de terror de "La mano que aprieta". El meu millor amic es en Vicens Marqués Bertrand. Comença el meu interès pel laboratori. La guerra ens divideix en germanofils i francofils i no concebeixo que es pugui ésser més que això últim. En catalanistes i centralistes i sento més a Catalunya que a la unitat hispànica. Estudiant, m'interessa més arribar a l'essència dels coneixements que estic adquirint que l'aprobació de les assignatures. L'any 14 contrec una tifoidea. Però després agafo empena i avencó un curs. Faig oposicions d'intern i vaig a treballar al laboratori de la càtedra del Dr. Pere Nubiola qui orienta les meves primeres activitats cap els camins de l'histologia i l'embriologia, ajudant a n'en Lluís Guilera. Començo a tenir amics que m'admiren - Trias Maxencs - i que m'envejen - Joan Vanrell -. Treballant al Laboratori conec a Raquel Grau Aymá, a la que m'uneix més tard el treball i l'amor. L'any 1918 faig les primeres publicacions amb en Nubiola i en Vilaseca Anguera. Amb en Trias Maxencs guanyo els tres premis oferts per l'Academia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya als tres millors treballs d'investigació. Les intrigues em fan sortir del Laboratori de Nubiola i l'atracció per la figura científica del Dr. Turró em porta al Laboratori del Parc. Abans d'acabar la carrera vaig a Capdella, a fer d'ajudant metge i tot just acabada a l'linàs del Vallés a substituir al Dr. Draper, durant el seu viatge de noces.

Em caso amb Raquel i ens en anem a viure a Balmes 130. Mala experiència la de posar un altra dona al costat de la pobre Malena. Allí neix Raqueleta i la rebo jo com parter. Vaig a Madrid a fer el Doctorat. Raquel té una placenta previa i una hemorragia que l'imunda tot dormint. No es refà. La situació a casa es tormentosa i lloguem una torre a Les Planes cercant la salut en l'aire dels pins i en els cuidados de la seva mare. Una tuberculosi se l'emporta i torno a casa amb el meu pare, Malena i Raqueleta. Mentrestant he fet oposicions a l'auxiliària sanitària

de la Mancomunitat de Catalunya, treballant en paludisme a les ordres del Professor Pittaluga. En Serra Rabert es el meu tirà de torn. Faig el concurs a Tècnic del Laboratori Municipal i unes oposicions molt feixugues. Allí trovo l'ambient i els amics que em mancaben. Es l'any 1920. ¡¡ Cuantes coses han passat en poc temps ¡¡. De noi a metge; Raquel, il·lusió i record; emoció de l'exercici professional; les oposicions que es temen i es guanyen; el servei militar; els primers viatges; les primeres publicacions científiques; el sentiment de protecció a Raqueleta.

Ara, mort el meu pobre pare, sense tenir encara 25 anys, em somblo ja un vell: Ets un jove-vell, em diu en Turró. I es veritat per que medito com un vell la vida que he de viure com un jove..... Noves oposicions; treball, treball i treball. Curiositat i superficialitat de la vida amatoria que no porto més enllà de la pell i mucoses. Massa lleugeresa; però penso que je he viscut les més fortes emocions que podia viure.

La gran popularitat política del pobre Marcell no arriba a interessar-me. En cambi m'interessa ell; la seva figura espiritual; la seva ingenuïtat. Penso que es necessari no conèixer a la humanitat per a estimar-la com l'estimaba. Ell fou el meu mestre a l'escola i a la primera part del batxillerat. Crec que com a mestre no era bo; miraba massa enlaire i repartia paletades, com corresponia als mètodes pedagògics de l'època. No li interessaba el noi si no l'home. I l'home li va correspondre, font-lo l'idol de les masses.

De 1920 a 1930 em dono plenament al treball sanitari i de bacteriologia. Això culmina en els cursos de Bacteriologia i d'Immunologia que es donen al Parc. Després en posicions de treball progressivament més representatives, que també culminen en l'ingrés a l'Academia de Medicina i el nomenament per l'Universitat Autònoma de Barcelona de Professor de Bacteriologia.

A tota Espanya es viu un desitg de redreçament. Amb ansietat es cerca la forma de recuperar el temps perdut i som els joves amb sentit de responsabilitat els qui hem de fer la feina. Però, aquesta mateixa ansietat, portada a lo polític, ho perturba tot. Es el ferment d'una guerra que no ha resolt res. Es la muralla d'una religió no evolucionada. Es el progrés, que ha tornat al mon més petit donat-lis uns ressós que abans no tenia. La República es desbordada per una banda i altra per filosofies primitives. Els que estimaben a l'humanitat sense conèixer prou a l'home habien fracassat.

Un dia fou precis fer de la propia vida la íntima Numançia. I vaig emigrar d'Espanya.